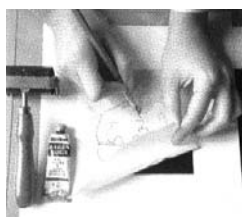

Η **λιθογραφία** (εικ. 265): Με λιπαρό λιθογραφικό κραγιόνι σχεδιάζεται μια επίπεδη πλάκα, που έχει προηγουμένως λειανθεί. Στη συνέχεια περνιέται με διάλυμα οξέος. Το οξύ δε διαβρώνει την πλάκα, αλλά απομακρύνει κάθε ίχνος λιπαρότητας από τα μέρη που δεν έχουν σχεδιαστεί. Κατά τη διάρκεια του τυπώματος η πλάκα βρέχεται και μελανώνεται. Τα τμήματα του σχεδίου που σχεδιάστηκαν (και είναι λιπαρά) συγκρατούν το μελάνι, ενώ τα ασχεδίαστα τμήματα (που οξειδώθηκαν) καλύπτονται απ' το νερό και το απωθούν.

Με την επεξεργασία αυτή η πλάκα παραμένει επίπεδη, γι' αυτό και η λιθογραφία χαρακτηρίζεται ως επιπεδοτυπία.

264. α
Κατασκευή μονοτυπίας

β

262. Μονοτυπία. Η υφή της θυμίζει λιθογραφία

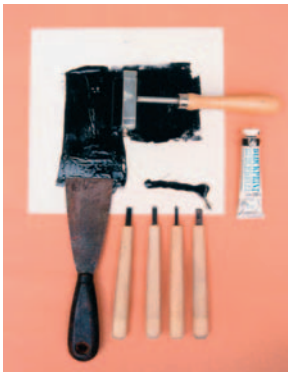
263. Μ. Σ. Ζαβινζίνος «Του προαστίου τα κορίτσια εσεργιάνιζαν» 1914 χαλκογραφία, ακουατίνα

Μονοτυπία σαν λιθογραφία

👉 Για να φτιάξεις ένα τύπωμα με τα δικά σου σχέδια, μελάνωσε την επιφάνεια εργασίας και πίεσε πάνω της με τα χέρια σου μια εφημερίδα. Έπειτα ακούμπησε στην ίδια επιφάνεια το χαρτί σου και σχεδίασε σε αυτό το σχέδιό σου αντίστροφα, πιέζοντας αρκετά το μολύβι σου (εικ. 264 Α). Ανασηκώνοντας το χαρτί θα δεις ότι στην πίσω όψη του έχει αποτυπωθεί το σχέδιό σου μαζί με το τύπωμα της υφής της επιφάνειας (εικ. 262, 264 Β).

265. Β. Σπεράντζας «Γύρω από το σπίτι» λιθογραφία 1998

266. Γλυκά Ξυλογραφίας

δ. Χαράζω και τυπώνω

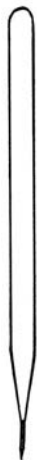
Έχεις σκεφθεί να κάνεις ένα πραγματικό χαρακτικό και να παράγεις αντίτυπα; Θα μπορούσες να χαράξεις μια υψοτυπία σε ξύλο ή σε λινόλεουμ, με τα εργαλεία Ξυλογραφίας (εικ. 266). Αν βρεις ένα κυλινδρικό πιεστήριο, δοκίμασε να χαράξεις μια βαθυτυπία σε ζελατίνα ή πλεξιγκλάς με την τεχνική της χαλκογραφίας, χρησιμοποιώντας ακόμα και αυτοσχέδια εργαλεία.

Λινόλεουμ*

👉 Θα χρειαστείς ένα κομμάτι λινόλεουμ, ένα σετ εργαλείων χάραξης, μια επιφάνεια εργασίας, λίγο μελάνι τυπώματος, μια σπάτουλα, έναν κύλινδρο μελανώματος, ένα κουτάλι και χαρτιά φωτοτυπίας.

267. Χάραξη σε λινόλεουμ

268. Πούντα

Αντίγραψε το σχέδιό σου στο λινόλεουμ αντίστροφα. Κάνε ρυθμικές χαράξεις για να αποδώσεις τα γκριζα μέρη και αφάιρесе τα λευκά. Κατά τη διάρκεια της χάραξης θυμήσου να μην περνάς να χέρια σου απέναντι από την κόψη των εργαλείων (εικ. 267). Τελειώνοντας, καθάρισε καλά το λινόλεουμ, μελάνωσέ το ομοιόμορφα και πίεσε πάνω του ένα χαρτί, τρίβοντας δυνατά με το κουτάλι. Πριν να σηκώσεις ολόκληρο το χαρτί, ανασήκωσε μian άκρη του, δίχως να το ξεκολλήσεις απ' το μελάνι για να βεβαιωθείς ότι έχει τυπωθεί καλά.

Πολυχρωμία

👉 Για να κάνεις ένα έγχρωμο χαρακτικό, θα πρέπει να χαράξεις μια πλάκα λινόλεουμ για κάθε χρώμα. Θα μπορούσες να συνεργαστείς μ' ένα συμμαθητή σου και να μοιραστείτε τη δουλειά. Αποφασίστε ποιο από τα σχέδιά σας θα χαράξετε και τι χρώματα θα χρησιμοποιήσετε. Έπειτα ξεσηκώστε το σχέδιο σε διαφανές χαρτί, κολλήστε το αντίστροφα σ' έναν οδηγό*, στερεώστε μία-μία τις πλάκες στη γωνία του οδηγού και αντιγράψτε πάνω τους το σχέδιο.

Ο καθένας θ' αναλάβει να χαράξει ένα-δύο λινόλεουμ. Στην πλάκα του κάθε χρώματος θα αφαιρείτε όσα μέρη του έργου δεν έχουν το χρώμα αυτό, π.χ. στην πλάκα του κόκκινου θα αφαιρέσετε όλα τα μέρη που δεν έχουν κόκκινο.

Για να συμπέσουν τα χρώματα, πριν από την εκτύπωση, θα πρέπει να κολλήσετε το χαρτί σ' έναν οδηγό, στον οποίο θα προσαρμόζετε καθεμιά από τις πλάκες, αφού τη μελανώσετε. Θα τυπώσετε τις πλάκες όλων των χρωμάτων στο ίδιο χαρτί (εικ. 274).

269. «Στη βάρκα» Κατερίνα Κ. 10 ετών λινόλεουμ

Μια απλή πολυχρωμία

➔ Μπορείς να αντιγράψεις το περίγραμμα των χρωμάτων ενός έργου χωριστά σε μια ζελατίνα και να την κόψεις στα όρια των χρωμάτων (εικ. 270). Μελάνωσε ύστερα το κάθε κομμάτι με το χρώμα του, συναρμολόγησε όλα τα κομμάτια και τύπωσε (εικ. 271).

Ζελατίνα ή πλεξιγκλάς σαν χαλκογραφία

➔ Θα χρειαστείς ένα κομμάτι χοντρή ζελατίνας ή πλεξιγκλάς, ένα μυτερό καρφί ή μία πούντα (εικ. 268), λίγη μελάνη τυπώματος, μια άχρηστη τηλεκάρτα, έναν κύλινδρο μελανώματος, ένα κουτάλι, χαρτιά χαλκογραφίας και μία εφημερίδα.

Αντίγραψε το σχέδιό σου στην επιφάνεια που θα χαράξεις. Γύρισε την επιφάνεια από την ανάποδη και χάραξέ την πιέζοντας με δύναμη το καρφί πάνω στις γραμμές. Μούσκεψε το χαρτί σου στο νερό και βάλε το ανάμεσα στα φύλλα της εφημερίδας να στραγγίσει. Μελάνωσε τις χαράξεις απλώνοντας το μελάνι με την τηλεκάρτα. Καθάρισε με κομμάτια εφημερίδας την υπόλοιπη επιφάνεια και τύπωσε (εικ. 273).

Η βαθυτυπία τυπώνεται σε κυλινδρικό πιεστήριο. Αν δεν μπορέσεις να βρεις το κατάλληλο μηχάνημα, δοκίμασε να την τυπώσεις με το χέρι. Τοποθέτησε πάνω στη ζελατίνα το νωπό χαρτί και πίεσέ το με το κουτάλι.

Πρέπει να πιέζεις δυνατά. Θα χρειαστείς ένα βοηθό να σου κρατάει σταθερά το χαρτί πάνω στη ζελατίνα.

272. «Το παιδί με το άλογο» έργο Ιάπωνα μαθητή λινόλεουμ

270. Τμήματα κομμένης ζελατίνας.

271. Τύπωμα κομμένης ζελατίνας.

273. Τύπωμα από χαραγμένη ζελατίνα

Τι θυμάμαι

- Η Λαμπρινή ζωγράφησε ένα έργο για να το χαράξει (εικ.274). Μπορείς να μαντέψεις το υλικό που σκοπεύει να χρησιμοποιήσει;
- Πώς παρουσιάζει η Κόλβιτς τις μητέρες; Ποια συναισθήματα σου εμπνέει η εικόνα; Ποια είναι τα εκφραστικά της μέσα;
- Μπορείς να διακρίνεις τα κυριότερα πλαστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο Ν. Βεντούρας στο έργο του της εικόνας 259;

274. «Αγροτόσπιτο» Λαμπρινή Β. 12 ετών σχέδιο για χάραξη

- Πώς διακρίνεται ένα γνήσιο χαρακτικό από ένα απλό τυπογραφικό αντίτυπο;
- Γιατί κατά τη γνώμη σου η Χαρακτική χαρακτηρίζεται ως λαϊκή τέχνη;

Γλωσσάρι

Λινόλεουμ: Μαλακό υλικό που χρησιμοποιείται για χάραξη.

Οδηγός: Κατασκευή από επίπεδο, σταθερό υλικό σε σχήμα Γ, που χρησιμεύει για τη σταθεροποίηση του χαρτιού κατά την εκτύπωση, ώστε να εκτυπώνονται τα χρώματα με ακριβείς συμπτώσεις.

Κίρχνερ Έ. Λ. (E. L. Kirchner, 1880-1938). Γερμανός εξπρεσιονιστής ζωγράφος, χαράκτης. Ίδρυσε την πρώτη οργανωμένη έκφραση του γερμανικού εξπρεσιονισμού, την ομάδα «Γέφυρα». Τα έργα του χαρακτηρίζονταν από βίαιη οπτική αίσθηση.

Μουνκ Έ. (E. Munch, 1863-1944). Νορβηγός ζωγράφος, χαράκτης. Εμπνευστής του γερμανικού εξπρεσιονισμού. Στο έργο του προσπαθεί να εκφράσει τα αισθήματά του μπροστά στην πραγματικότητα και όχι να αναπαραστήσει την ίδια την πραγματικότητα.

Ρέμπραντ (Rembradt, 1606-1669). Ολλανδός ζωγράφος και χαράκτης. Ανέδειξε το φως ως κυρίαρχο στοιχείο της ζωγραφικής. Δημιούργησε ένα τεράστιο έργο, καταργώντας όλους τους μέχρι τότε παραδεκτούς κανόνες και διατυπώνοντας καινούργιους. Πέθανε πάμπτωχος, παρότι μετά το θάνατό του αναγνωρίστηκε σαν ένας από τους μεγαλύτερους ζωγράφους όλων των εποχών.

9. Η ζωή και οι Τέχνες

α. Εικόνες των μύθων

Εικονογράφηση

Υπάρχουν κάποια παραμύθια, ποιήματα, μύθοι ή ιστορίες που έχουν χαραχτεί στη μνήμη μας. Τώρα που γνωρίζεις πολλές τεχνικές, μπορείς να επιχειρήσεις να δώσεις μορφή στις εικόνες και τα συναισθήματα που σου δημιουργεί ένα κείμενο. Θα έχεις σίγουρα πολλές ιδέες.

Πλάθω εικόνες

👉 Διάλεξε ένα μύθο που σε συγκινεί ή γράψε μια δική σου ιστορία και εικονογράφησέ την. Άφησε το νου σου να ταξιδέψει στο χρόνο, σε χώρους μυθικούς, να πλάσει φανταστικές φιγούρες (εικ. 275, 276). Προσπάθησε να ερμηνεύσεις τις ιδέες σου με σχήματα και χρώματα. Σκέψου το είδος της σύνθεσης που θα αποδώσει καλύτερα τη δράση. Μπορείς να ζωγραφίσεις ή να χαράξεις, να κάνεις κολάζ με κομμάτια από χρωματιστά χαρτιά ή με εικόνες ή ακόμα να συνδυάσεις διάφορες τεχνικές.

275. «Στον έβδομο ουρανό» Νίκος Θ.14 ετών Εικονογράφηση παραμυθιού

Τρισδιάστατο παραμύθι

👉 Σε συνεργασία με τους συμμαθητές σου φτιάξε ένα τρισδιάστατο παραμύθι: Ο καθένας θ' αναλάβει να κάνει ένα δισέλιδο. Κόψε ένα χαρτόνι σε μέγεθος διπλάσιο από τη σελίδα του βιβλίου. Ζωγράφισε σ' αυτό το χώρο όπου διαδραματίζεται μια σκηνή. Έπειτα πλάσε τις φιγούρες με πηλό ή με χαρτοπολτό και κατασκεύασε τα υπόλοιπα στοιχεία (έπιπλα, ή δέντρα κτλ.) από χαρτόνι. Τσάκισε το δισέλιδο στη μέση και στήσε το όρθιο όπως στις εικόνες 277. Κόλλησέ το μαζί με τις σελίδες που ετοίμασαν οι άλλοι συμμαθητές σου και στερεώστε το σύνολο σ' ένα οριζόντιο χαρτόνι στο οποίο θα ζωγραφίσετε το πάτωμα. Στο τέλος τοποθετήστε τις φιγούρες και τα υπόλοιπα στοιχεία μέσα στους χώρους που δημιουργούν οι όρθιες σελίδες.

276. Μ. Σαγκάλ «Γενέθλια» 1915

277. Τρισδιάστατο παραμύθι από μαθητές

278. Αυθόρμητη παντομίμα ενός παιδιού και μιας μίμου

Πηγή της ιδέας για ένα θεατρικό δρώμενο μπορεί να είναι το συναίσθημα, η ψυχική διάθεση, ένα πραγματικό ή φανταστικό γεγονός, ένα έθιμο, ένα τραγούδι ή ένα εικαστικό έργο. Το θέαμα μπορεί να γίνει απλό ή σύνθετο, ολιγόλεπτο ή μεγάλης διάρκειας.

Παντομίμα

 Η παντομίμα (εικ. 278) παίζεται ατομικά ή ομαδικά. Μπορεί ακόμα να εμπλουτιστεί με ήχους, μουσική και διάφορους φωτισμούς.

Παρουσίασε τα ουσιαστά στοιχεία μιας ιδέας χωρίς λόγια, μιλώντας με τις εκφράσεις του προσώπου, την κίνηση των δακτύλων ή ολόκληρου του σώματός σου.

Σκέψου μπροστά σ' έναν καθρέφτη με ποιο τρόπο θα δώσεις στους θεατές σου να καταλάβουν τι εννοείς. Μεγαλοποίησε τις χειρονομίες σου, κάνε κινήσεις υπερβολικές. Αφαίρεσε όσες χειρονομίες δεν είναι απαραίτητες. Ντύσου και χρωμάτισε το πρόσωπό σου δημιουργώντας μια κωμική ή μια τραγική φιγούρα ανάλογα με το θέμα.

Σημ. Για να ζωγραφίσεις το πρόσωπό ή τα χέρια σου, πρέπει να χρησιμοποιήσεις ειδικά χρώματα για μακιγιάζ.

β. Φανταστικός κόσμος

Θεατρικά δρώμενα

Η ανάγκη να ζήσουμε σε κόσμους φανταστικούς, να επικοινωνήσουμε άμεσα με τους άλλους και να προβάλουμε διαφορετικές πτυχές του εαυτού μας γεννάει το θέατρο.

Η δραματοποίηση μιας ιδέας θα σε παρασύρει σ' ένα συναρπαστικό παιχνίδι που θα σου δώσει την ευκαιρία να συμμετέχεις με το σώμα σου, το πνεύμα και τη φαντασία σου σε μια δράση, γνωρίζοντας έτσι καλύτερα τον εαυτό σου και τους άλλους. Το θέατρο συνδυάζει το λόγο, την κίνηση, τη μουσική, τους φωτισμούς, το σκηνικό χώρο και τα κοστούμια. Παίζοντας με τις χειρονομίες, το βλέμμα, τις εκφράσεις, τη φωνή και τις μεταμορφώσεις μπορείς να δημιουργήσεις «μαγικές» στιγμές που θα προσφέρουν ασύγκριτη χαρά σε σένα και στους θεατές σου.

279. Αράχνη αυτοσχεδιασμός από μαθητική παράσταση. Τα χέρια είναι κατασκευασμένα από καλούπι των χεριών της μαθήτριας.

280. Το σπουργίτι και το κουνέλι αυτοσχεδιασμός στο σχολείο

Αυτοσχεδιασμός

👉 Σε συνεργασία με τους συμμαθητές σου δοκιμάστε να ζωντανέψετε με το δικό σας τρόπο ένα θέμα από τη ζωή στο σχολείο ή την επικαιρότητα ή μια φανταστική κατάσταση. Γράψτε ένα συνοπτικό σενάριο που θα ορίζει τη σειρά δράσεων. Συντονίστε τις επινοήσεις σας σε μια-δύο πρόβες. Ο αυτοσχεδιασμός (εικ. 279, 280) είναι από τα πιο διασκεδαστικά είδη θεάτρου, γιατί έχει τα στοιχεία της ελευθερίας και της συνεχούς ανανέωσης.

Θεατρική παράσταση

👉 Δώστε θεατρική μορφή σ' ένα λογοτεχνικό έργο ή ένα τραγούδι, ανεβάστε ένα δικό σας σενάριο ή διασκευάστε σε σύγχρονο έργο μια αρχαία κωμωδία. Με τη βοήθεια των καθηγητών σας χωρίστε το σενάριο σε σκηνές, περιγράψτε την ατμόσφαιρα, τους χώρους, τους ήρωες και τις βασικές τους κινήσεις και μοιραστείτε τους ρόλους.

Γράψτε σε γενικές γραμμές τους διάλογους και αναπτύξτε τους αυτοσχεδιάζοντας. Πλουτίστε το λόγο με ποιήματα και λογοπαίγνια. Σκεφθείτε ιδέες για σκηνικά, κοστούμια, κατασκευές, ήχους και φωτισμούς (εικ. 282). Χωριστείτε σε ομάδες που θ' αναλάβουν να υλοποιήσουν τις ιδέες που θα επιλέξετε.

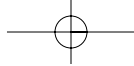
Για τα σκηνικά και τα κοστούμια χρησιμοποιήστε άχρηστα υλικά, χαρτιά, πανιά, σεντόνια, κουρτίνες, ρούχα, καπέλα, ζωγραφισμένα ξύλα, φυσικά υλικά, υλικά συσκευασίας κ.ά. Τολμήστε να δημιουργήσετε φανταστικές καταστάσεις (έναν περίπατο στ' αστέρια ή στο βυθό της θάλασσας) και να τις αναπαραστήσετε με κατάλληλους φωτισμούς και εικαστικές λύσεις: Χρησιμοποιήστε σκιές ανθρώπων και αντικειμένων σε φωτισμένα παραβάν ή στα τοιχώματα των σκηνικών, κατασκευές κινούμενες, εναέριες ή σταθερές, ακίνητες μνημειακές φιγούρες, κινούμενα ανδρείκελα, μυθικές μορφές με μάσκες ή με μακιγιάζ. Αφήστε τη φαντασία σας ελεύθερη εφαρμόζοντας ό,τι μάθατε στα Εικαστικά, τη Μουσική, τη Σωματική Αγωγή και τη Λογοτεχνία. Το αποτέλεσμα θα σας μείνει αξέχαστο.

281. Σκηνή από σχολική θεατρική παράσταση «Η συνέλευση των ζώων» διασκευή του ομώνυμου τραγουδιού των Γ. Κουρουπού, Π. Κοροβέση

282. Διασκευή της κωμωδίας του Αριστοφάνη «Ορνιθες» Ο χορός των πουλιών. Σκηνή από τη σχολική θεατρική παράσταση

285. Μάσκες με κολλάζ από χαρτόνι και πανιά και ασαμπλάζ με κουτιά, τζίβια και χόρτο κατασκευασμένες από παιδιά

286. Μάσκες-ασαμπλάζ από χαρτόνι, κουτιά, ρολά, χάρτινα πιάτα και χρωματιστά χαρτιά κατασκευασμένες από παιδιά

287. Μάσκες από ζωγραφισμένο χαρτόνι, εμπνευσμένες από έργα του Πικάσο

283. Τέχνη των Μπαλσόμπο ξύλινο προσωπείο που παριστάνει ένα προγονικό πνεύμα 19ος αι.

284. Ελληνικό θεατρικό κωμικό προσωπείο

γ. Μεταμορφώνομαι

Κατασκευή τρισδιάστατης μάσκας

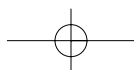
Οι πρωτόγονοι λαοί φορούσαν τις μάσκες (προσωπεία) σε τελετουργίες, επειδή πίστευαν ότι μ' αυτό τον τρόπο ταυτίζονται με τη θεϊκή δύναμη. Οι αποκριάτικες μάσκες χρησιμεύουν για τις μεταμφιέσεις. Οι θεατρικές εκπροσωπούν έναν χαρακτήρα του έργου.

Με μια μάσκα μπορείς να αλλάξεις εντελώς τη μορφή και την προσωπικότητά σου δημιουργώντας έναν τύπο αστείο, μελαγχολικό, ονειροπόλο, αινιγματικό, ποιητικό ή τρομερό. Η μάσκα μπορεί να κατασκευαστεί πολύ απλά, ζωγραφίζοντας οποιοδήποτε ελαφρύ υλικό π. χ. ένα πανί που καλύπτει το πρόσωπο. Αν μάλιστα κάτω απ' το πανί δέσεις στο κεφάλι σου και ένα ογκώδες αντικείμενο (μπαλόνι ή ταψί), θ' αλλάξουν εντελώς οι διαστάσεις του. Πολύ εντυπωσιακές είναι και οι τρισδιάστατες μάσκες. Χαρτοσακούλες, χαρτόνια, χαρτόκουτα, χάρτινα πιάτα και ποτήρια, ξυλάκια, φελιζόλ, αφρολέξ, πλαστικά μπουκάλια και ό,τι άλλο άχρηστο υλικό με λίγη φαντασία και πολύ κέφι θα μεταμορφωθούν σε μυθικές μορφές. Χαρτιά κομμένα σε λωρίδες, διπλωμένα σαν βεντάλιες, στρογγυλεμένα ή τσαλακωμένα, πολύχρωμες ζελατίνες, κλαράκια, φύλλα και φτερά, γυαλιά, φουλάρια και καπέλα θα δώσουν στις μάσκες σου το χαρακτήρα που επιθυμείς.

Μάσκες με διάφορα υλικά (Ασαμπλάζ)

 Υλικά: Κουτιά και διάφορα υλικά συσκευασίας, ψαλίδι, κοπίδι, παχύρρευστη κόλλα, πινέλα και χρώματα. Χρησιμοποίησε σαν βάση ένα χαρτόκουτο ή ένα πλαστικό μπουκάλι φαρδύτερο από το πρόσωπό σου. Κόλλησε πάνω του άχρηστα υλικά στη θέση των χαρακτηριστικών και χρωμάτισέ τα (εικ. 285, 286).

Σημ. Για τις κολλήσεις μεγαλύτερων υλικών χρησιμοποίησε θερμόκολλα.

Με μπαλόνι

Υλικά: Ένα μπαλόνι, εφημερίδες ή χαρτί του κιλού, διάφορα υλικά συσκευασίας, ψαλίδι, κοπίδι, χαρτοταινία, υδροδιαλυτή ξυλόκολλα, ένα μαρκαδόρο, πινέλα και χρώματα. Φούσκωσε το μπαλόνι και κόλλησέ το σταθερά σ' ένα ποτήρι. Ζωγράφησε πάνω του τα χαρακτηριστικά της μάσκας και κόλλησε με χαρτοταινία προεξοχές από άχρηστα υλικά στη θέση της μύτης, των φρυδιών και του σαγονιού.

Αραιώσε την κόλλα σε νερό (7 μέρη κόλλα-1 μέρος νερό). Κόψε εφημερίδα ή χαρτί συσκευασίας σε λωρίδες πλάτους περίπου τριών εκατοστών. Βούτηξε μέσα στην κόλλα τις λωρίδες και κάλυψε μ' αυτές το μπαλόνι και ό,τι άλλο έχεις κολλήσει πάνω του. Η κάθε λωρίδα θα πρέπει να καλύπτει ένα μέρος της άλλης. Όταν σκεπαστεί το μπαλόνι, συνέχισε να προσθέτεις λωρίδες με διαφορετική κατεύθυνση. Κάνε τρεις-τέσσερις στρώσεις. Αφού στεγνώσει, θα προσθέσεις τα μαλλιά και τα διακοσμητικά στοιχεία.

Με καλούπι από πηλό

Υλικά: Πηλό, γύψο καλλιτεχνίας, βαζελίνη, εφημερίδες ή χαρτί του κιλού, υδροδιαλυτή ξυλόκολλα, πινέλα, χρώματα και διάφορα άχρηστα υλικά για τη διακόσμηση.

Πλάσε μια ανάγλυφη μάσκα στον πηλό (βλ. σελ. 75). Πριν στεγνώσει ο πηλός, φτιάξε γύρω της ένα πήλινο τοίχιο και ρίξε πάνω της γύψο καλλιτεχνίας. Κάλυψέ την με το γύψο, προσπαθώντας να δημιουργήσεις μια στρώση τριών εκατοστών ακόμα και στα ψηλότερα μέρη της (βλ. σελ. 77). Όταν στερεοποιηθεί ο γύψος, αφαίρεσε τον πηλό, άλειψε το εσωτερικό του καλουπιού με βαζελίνη και κάλυψε το με λωρίδες χαρτιού μουσκεμένες σε κόλλα (όπως περιγράφεται στη μάσκα με μπαλόνι). Χτύπησε ελαφρά κάθε καινούργια λωρίδα που προσθέτεις μ' ένα σκληρό πινέλο. Άφησε τη χάρτινη μάσκα να στεγνώσει καλά και αφαίρεσέ την απ' το καλούπι. Χρωμάτισέ την και στόλισέ την με διάφορα υλικά (εικ. 290). Το αποτέλεσμα θα σε καταπλήξει.

Ανδρείκελο

Υλικά: Αν καρφώσεις μια μάσκα σου σ' ένα ξύλο, θα δημιουργήσεις ένα γιγάντιο ανδρείκελο. Κάτω από τη μάσκα στερέωσε άκοπα γκοφρέ χαρτιά ή μεγάλα ζωγραφισμένα πανιά ή μια κρεμάστρα με ρούχα (εικ.288). Ράψε στις άκρες των μανικιών γάντια παραγεμισμένα με βαμβάκι και σε κάθε χέρι στερέωσε ένα λεπτό και μακρύ ξύλο. Το ανδρείκελο κινείται από ένα ή από δύο παιδιά: ο ένας κινεί τον κορμό και ο άλλος τα χέρια.

288. Ανδρείκελα κατασκευασμένα από Ιάπωνες μαθητές

289. Ο Χ. Μιρό και οι φανταστικοί χαρακτήρες ενός σουρεαλιστικού θεατρικού, παραμυθένιου, σατιρικού θεάματος

290. Μάσκες από μπαλόνι και από καλούπι κατασκευασμένες από μαθητές

291. Λ. Παπακωνσταντίνου «Το κουτί» Εγκατάσταση και περφόρμανς* 1981

292. Χάπενινγκ σε κατασκήνωση προσκόπων

293. «Μια σημαντική μέρα» Τμήμα ομαδικής εργασίας παιδιών με χρώματα και κολάζ

δ. Τέχνη και μίμηση

Η τέχνη ξεκίνησε σαν μίμηση της ζωής, μόνο που δεν την αναπαριστάνει όπως ακριβώς είναι. Ο φιλόσοφος Αριστοτέλης έγραφε ότι ο άνθρωπος έχει έμφυτη την ανάγκη της μίμησης. Πράγματι, όλοι μας λίγο-πολύ έχουμε νιώσει την επιθυμία να εκφραστούμε μέσα από την τέχνη σε κάποια στιγμή της ζωής μας. Οι περισσότεροι από μας σε ορισμένες περιστάσεις αναγκαζόμαστε να «υποδυθούμε» διαφορετικά πρόσωπα στο σπίτι, στο σχολείο, στη δουλειά, στην παρέα.

Όλες οι τέχνες έχουν ανάλογους κώδικες επικοινωνίας. Το στοιχείο που διαφοροποιεί τις μορφές της τέχνης είναι τα πλαστικά τους μέσα: τέχνη του λόγου-λογοτεχνία, τέχνη των ήχων-μουσική, τέχνη της δράσης-θέατρο.

Ο 20ός αι. υπήρξε μια εποχή που έφερε ραγδαίες αλλαγές και ανακατατάξεις στον τομέα των τεχνών. Οι εικαστικοί καλλιτέχνες γοητευμένοι από το θέατρο, τον κινηματογράφο και τη λογοτεχνία χρησιμοποίησαν στα έργα τους δράσεις, βιντεοταινίες ή και γραπτά κείμενα για να δημιουργήσουν εικόνες και να εκφράσουν νοήματα. Μια σειρά καλλιτεχνικών κινήματων αμφισβητώντας τις παραδοσιακές μορφές και τη λειτουργία της τέχνης, επιχείρησαν να απελευθερώσουν τους καλλιτέχνες από τα δεσμά των πλαστικών τους μέσων. Τα όρια μεταξύ των τεχνών έγιναν ασαφή.

Λόγος και δράση

✎ Γράψε ένα ημερολόγιο με τις πιο σημαντικές εμπειρίες σου με κείμενα και εικόνες (εικ. 293).

✎ Παρουσίασε στην τάξη μια ιδέα με αφορμή από ένα εικαστικό έργο, παίρνοντας διάφορες πόζες και κάνοντας κινήσεις που δημιουργούν εικόνες, σκέψεις και συναισθήματα. Χρησιμοποίησε για τις μεταμορφώσεις σου μακιγιάζ και αυτοσχέδια ρούχα από χαρτιά, υφάσματα και πανιά.